

УДК 327.5:355.4 (4-11) «21»

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-20-6>

Василь Климончук

ORCID: 0000-0002-0257-3481

Михайло Москалюк

ORCID: 0009-0009-5889-4637

ФОРМУВАННЯ БАЛТО-ЧОРНОМОРСЬКОГО ОБОРОННОГО СОЮЗУ: СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Стаття присвячена дослідженню безпекових викликів і перспектив воєнно-політичної співпраці країн Центрально-Східної Європи в контексті зростання загроз на східному фланзі НАТО та Європейського Союзу. Аналізуються геополітичні чинники, що впливають на регіональну стабільність, зокрема наслідки російської агресії, трансформація міжнародної безпекової архітектури та зміна зовнішньополітичних пріоритетів провідних світових держав. Особливу увагу приділено історичним концепціям інтеграційних ініціатив у регіоні, зокрема й ідеї Балто-Чорноморського союзу, а також сучасним форматам оборонної взаємодії, як-от Люблінський трикутник, Квадрига й інші механізми співпраці.

Досліджується роль України як ключового елементу регіональної безпеки, її потенціал у формуванні нових оборонних альянсів. Висвітлюється значення розвитку воєнно-промислового комплексу, координації оборонних стратегій і дипломатичних ініціатив для створення ефективної системи колективної безпеки. Розглянуто перспективи розширення оборонного партнерства за участю країн Балтії, Польщі, Румунії, Фінляндії та інших держав, а також можливий вплив геополітичних трансформацій на стійкість майбутнього воєнного альянсу.

У статті запропоновано стратегічні підходи до формування регіонального оборонного союзу, з урахуванням необхідності адаптації до нових викликів, як-от гібридні загрози, кібервійна й енергетична безпека. Робота базується на аналізі сучасних тенденцій міжнародної політики, воєнної кооперації та потенційних сценаріїв розвитку безпекової ситуації в Європі.

Ключові слова: регіональна безпека, воєнно-політична співпраця, концепція «Міжмор'я», енергетична незалежність, Центральна та Східна Європа Балто-Чорноморський союз, НАТО, оборонний альянс, військово-промислова кооперація, міжнародні безпекові ініціативи, геополітичні виклики, гібридні загрози.

Вступ. Динамічні зміни в міжнародній безпековій системі, спричинені агресивною політикою Російської Федерації, створюють серйозні виклики для країн східного флангу НАТО та Європейського Союзу (далі – ЄС). Збройна агресія проти України не лише загострила регіональну ситуацію, а й поставила на порядок денний питання зміцнення оборонного потенціалу держав Центрально-Східної Європи. З огляду на зростання загроз і нестабільність геополітичного середовища регіональні актори змушені шукати нові моделі безпекової співпраці, здатні забезпечити ефективний захист від воєнних і гібридних загроз.

Зважаючи на непередбачуваність глобальних політичних трансформацій і можливі зміни у стратегіях міжнародних партнерів, актуальність дослідження полягає у визначенні перспектив створення регіональних оборонних механізмів. Особливу увагу привертає ідея Балто-Чорноморського співробітництва, що передбачає об'єднання зусиль країн, зацікавлених у зміцненні спільної безпеки й обороноздатності. В умовах нової міжнародної реальності зростає потреба у глибшому аналізі можливостей консолідації оборонних ініціатив у межах цього формату.

Проблематика регіональної безпеки в Центрально-Східній Європі є предметом ґрунтовного наукового аналізу, що охоплює аспекти воєнно-політичного співробітництва, стратегічного

планування та регіональної інтеграції. Формування оборонного союзу на основі Балто-Чорноморської співпраці виступає одним із потенційних механізмів зміцнення стійкості регіону перед зовнішніми загрозами.

У сучасних дослідженнях простежується кілька ключових підходів до вивчення безпекових ініціатив у Центрально-Східній Європі. По-перше, значний масив наукових праць присвячено аналізу євроатлантичної інтеграції держав регіону, зокрема процесам розширення НАТО та посиленню оборонного співробітництва між державами – членами Альянсу (Дж. Бугайський, Є. Лукас, В. Горбулін). По-друге, досліджуються механізми двосторонньої та багатосторонньої воєнної кооперації між державами, що мають спільні безпекові інтереси. Наприклад, А. Міхта та М. Капітоненко розглядають перспективи посилення оборонної взаємодії між Україною, Польщею та країнами Балтії в контексті наростання геополітичних загроз у регіоні.

Історичний аналіз концепції Балто-Чорноморського союзу свідчить про її глибоке історичне коріння. Уперше ця ідея набула політичної артикуляції в міжвоєнний період у працях Юзефа Пілсудського, який розглядав створення Міжмор'я як засіб колективного захисту від потенційної агресії з боку Радянського Союзу та Німеччини. Згодом концепція зазнала трансформацій, однак її ключовий принцип – необхідність регіональної кооперації для забезпечення стратегічної автономії – залишається актуальним дотепер.

Попри значну кількість досліджень щодо інтеграційних процесів у Центрально-Східній Європі, питання формування нового оборонного альянсу в межах Балто-Чорноморського регіону залишається не досить опрацьованим. Зокрема, актуальною є потреба в комплексному дослідженні потенційних форматів співпраці, оцінюванні стратегічних переваг і ризиків такого об'єднання, а також визначенні оптимальних механізмів координації зусиль держав-учасниць.

Зважаючи на динамічні зміни в міжнародній безпековій архітектурі, особливого значення набуває дослідження синергії між наявними оборонними форматами, як-от Люблінський трикутник, співпраця в межах ініціативи Тримор'я, діяльність Литовсько-Польсько-Української бригади (LITPOLUKRBRIG) та перспективи розширення цих механізмів. Окрему увагу варто приділити питанню економічної взаємодії, розвитку воєнно-промислового комплексу та технологічного обміну між державами регіону, оскільки без належної ресурсної бази створення оборонного союзу може бути ускладненим.

Отже, необхідність комплексного аналізу потенціалу Балто-Чорноморського оборонного союзу визначається як зростанням зовнішніх загроз, так і потребою в нових ефективних механізмах регіональної безпеки. Подальші дослідження мають зосередитися на конкретизації стратегічних переваг такої ініціативи, її інституційній архітектурі та можливих сценаріях реалізації.

Метою статті є проведення всебічного аналізу потенціалу створення оборонного альянсу в межах Балто-Чорноморського регіону як ефективного інструменту зміцнення регіональної безпеки в умовах ескалації геополітичних загроз. Особлива увага приділяється історичним передумовам такого об'єднання, його стратегічним перспективам і викликам, які можуть постати перед державами-учасницями. Важливим аспектом дослідження є оцінювання чинних форматів воєнно-політичної взаємодії, що вже існують у регіоні, їхньої ефективності та можливостей для подальшого розвитку. Також розглядається питання адаптації оборонної політики країн Балто-Чорноморського простору до сучасних викликів, зокрема й гібридних загроз, енергетичної безпеки та впливу глобальних трансформацій на регіональну безпекову архітектуру. Дослідження базується на міждисциплінарному підході та включає аналіз політичних, воєнних і економічних чинників, що визначають перспективи оборонного співробітництва в Центрально-Східній Європі.

Матеріал і методи дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження застосовано комплекс теоретико-методологічних підходів, що забезпечують усебічний аналіз

воєнно-політичної ситуації в Центрально-Східній Європі, та перспектив розвитку регіонального оборонного співробітництва. Дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, який інтегрує методи політології, міжнародних відносин, стратегічних досліджень і безпекознавства. Аналіз безпекових процесів у Балто-Чорноморському регіоні здійснено на основі системного підходу, що дозволяє оцінити регіональну безпеку як комплексну структуру, у якій взаємодіють політичні, воєнні, економічні та дипломатичні чинники.

Порівняльний аналіз використано для дослідження аналогічних форматів воєнно-політичного співробітництва в інших регіонах світу, що дає змогу визначити можливі сценарії розвитку Балто-Чорноморського оборонного союзу. Аналіз документів передбачає вивчення нормативно-правових актів, міжнародних угод, стратегічних концепцій і наукових публікацій, що дозволяє оцінити правові й інституційні засади співпраці між державами регіону. Контент-аналіз застосовано для виявлення ключових тенденцій у політичному дискурсі й офіційних заявах урядів, що стосуються безпекової інтеграції в межах регіону.

Геополітичний аналіз дозволяє оцінити стратегічне значення Балто-Чорноморського простору, з урахуванням впливу глобальних і регіональних безпекових тенденцій на формування нових оборонних ініціатив. Метод кейс-стаді використано для дослідження конкретних прикладів воєнної взаємодії між державами регіону, зокрема в межах Литовсько-Польсько-Української бригади (LITPOLUKRBRIG) та ініціативи Тримор'я.

Емпірична база дослідження охоплює офіційні документи міжнародних організацій, аналітичні звіти провідних дослідницьких центрів, наукові статті, монографії та експертні публікації, що дозволяє отримати об'єктивну картину безпекових процесів у регіоні. Поєднання різних методологічних підходів забезпечує комплексний аналіз проблеми та формування науково обґрунтованих висновків щодо перспектив розвитку воєнно-політичної співпраці в Балто-Чорноморському регіоні.

Результати та обговорення. Сучасна геополітична ситуація в Європі, що значною мірою ускладнена наслідками збройної агресії Російської Федерації, зумовлює необхідність посилення оборонного потенціалу держав східного флангу НАТО та Європейського Союзу. У відповідь на ці виклики спостерігається активізація воєнно-політичного співробітництва між країнами Центрально-Східної Європи, які розглядають концепцію Балто-Чорноморського об'єднання як механізм зміцнення регіональної безпеки. Для України, яка відіграє ключову роль у протидії російській агресії, інтеграція в європейські безпекові структури та розширення партнерських відносин із державами регіону є стратегічно важливими завданнями [1].

Формування оборонного союзу в межах ініціативи Міжмор'я є одним із пріоритетних напрямів політики безпеки країн Центрально-Східної Європи, що спрямований на консолідацію зусиль для забезпечення стабільності, збереження демократичних цінностей і посилення спроможності протидіяти зовнішнім загрозам. Історичний досвід і наявні безпекові виклики вказують на те, що тісніша координація у сфері оборони сприятиме підвищенню рівня колективної безпеки й ефективному стримуванню агресивної політики РФ. Окрім воєнно-стратегічного виміру, інтеграційні процеси в межах Балто-Чорноморського простору мають значний економічний і політичний потенціал, сприяють загальному розвитку регіону [3].

Протягом історії держави Східної Європи неодноразово опинялися в центрі геополітичного суперництва. Ще у 1920-х рр. Юзеф Пілсудський запропонував концепцію Балто-Чорноморського союзу, що передбачала створення політичного й оборонного альянсу для захисту від зовнішніх загроз [8]. В умовах сучасної міжнародної ситуації дана ідея набуває нового значення, оскільки актуалізується потреба в розширенні регіонального співробітництва для ефективного реагування на безпекові виклики.

Консолідація зусиль держав регіону у формуванні єдиного оборонного простору передбачає не лише координацію воєнних стратегій і дипломатичних ініціатив, а й розвиток

національних воєнно-промислових комплексів [11]. Польща демонструє активну політику переозброєння та модернізації збройних сил, здійснює масштабні закупівлі військової техніки у США та Південної Кореї. Проте цього не досить для забезпечення стратегічної автономії регіону. Україні, як ключовому елементу східного флангу безпеки Європи, необхідно розширювати власне виробництво озброєння, що не лише посилить її обороноздатність, а й сприятиме створенню ефективної системи регіонального стримування.

Формування Балто-Чорноморського оборонного союзу може базуватися на вже наявних форматах воєнно-політичного співробітництва, зокрема таких, як Люблінський трикутник і Квадрига [7]. До цих ініціатив залучені Україна, Польща, Литва та Латвія – держави, що безпосередньо межують із РФ та Білоруссю, мають спільні безпекові інтереси. Геополітичне положення, історичний досвід і актуальні виклики визначають ці країни як природних союзників у формуванні нової оборонної архітектури регіону [2].

Створення такого союзу є необхідним з огляду на потребу ефективного стримування агресивних дій РФ. Росія, яка реалізує імперську зовнішньополітичну стратегію, використовує комплексні засоби впливу, зокрема й воєнні, економічні й інформаційні інструменти. В умовах зростання загроз об'єднання держав Центрально-Східної Європи в межах регіонального оборонного альянсу може слугувати ефективним механізмом додаткового стримування, що доповнюватиме наявні структури НАТО та ЄС [10]. Сумарний воєнний, економічний і демографічний потенціал країн-учасниць здатен створити значний баланс сил, що унеможливить реалізацію реваншистських планів Кремля. Хоча система колективної безпеки НАТО передбачає захист країн-членів, держави, що межують із Росією, залишаються в зоні підвищених безпекових ризиків. Насамперед це стосується України, Польщі, країн Балтії, Молдови та Грузії, які зазнають загроз як у воєнній, так і в гібридній площині. У такому контексті створення додаткового оборонного об'єднання, яке забезпечить оперативне реагування та реальну воєнну підтримку в разі ескалації конфліктів, є стратегічно необхідним.

Потенційні зміни в зовнішньополітичних пріоритетах західних партнерів, зокрема США та Великої Британії, можуть вплинути на рівень їхньої залученості у справи Центрально-Східної Європи. У разі зниження воєнної підтримки або пошуку компромісів із РФ постає потреба в посиленні регіональної безпекової координації. У цьому контексті ініціатива Міжмор'я може стати додатковим механізмом забезпечення стабільності незалежно від політичної кон'юнктури західних союзників [6].

Польща та країни Балтії відіграють провідну роль у наданні воєнної, економічної та гуманітарної допомоги Україні. Їхня стратегічна позиція та спільне усвідомлення загроз створюють передумови для розвитку міцного оборонного союзу [9]. Співпраця між цими країнами ґрунтується не лише на воєнних аспектах, а й на тісних економічних і культурних зв'язках, що сприяє гармонійній інтеграції регіону [5].

Опір України у війні проти Росії змінив геополітичну динаміку в Європі, послабив позиції РФ та підкреслив роль Центрально-Східної Європи у формуванні нової безпекової архітектури. Рішуча позиція країн Люблінського трикутника суттєво вплинула на спроби створення осі Франція – Німеччина – Росія – Китай як панівної геополітичної конфігурації. У цьому процесі особливу роль відіграє Велика Британія, яка після виходу з ЄС розширила співпрацю з державами регіону та сприяє зміцненню безпекової архітектури Східної Європи. Трансформаційні процеси сприяють зміцненню позицій України як ключового безпекового гравця. Разом із Польщею та країнами Балтії вона формує новий геополітичний бар'єр між Західною Європою та євразійським простором, що в довгостроковій перспективі може стати основою для створення Балто-Чорноморського оборонного союзу [4].

Отже, ефективність функціонування цього оборонного формату залежатиме від розроблення та реалізації стратегій співпраці в південному, північному та західному напрямках.

Інтеграція оборонних ініціатив із державами Чорноморського регіону, Балтії та Центральної Європи дозволить створити стійку систему регіональної безпеки, здатну протидіяти сучасним загрозам і забезпечувати стратегічну стабільність [1].

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що воєнно-політична співпраця країн Балто-Чорноморського регіону відіграє ключову роль у зміцненні безпеки Східної Європи в умовах сучасних геополітичних викликів. Аналіз показав, що, попри різні рівні інтеграції та відмінності у стратегічних пріоритетах окремих держав, регіональні ініціативи, як-от Литовсько-Польсько-Українська бригада (LITPOLUKRBRIG), формат Тримор'я та поглиблення співпраці з НАТО, сприяють підвищенню обороноздатності та посиленню колективної безпеки.

Одним із ключових аспектів є те, що ефективне функціонування оборонного співробітництва між державами регіону потребує не лише політичної волі, а й розбудови інституційних механізмів координації, уніфікації воєнних стандартів і створення єдиної системи стратегічного планування. Важливу роль відіграють також економічні та технологічні аспекти співпраці, зокрема спільні оборонні проекти та розвиток воєнно-промислового комплексу в регіоні.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальному аналізі ефективності чинних регіональних безпекових ініціатив і розробленні нових форматів воєнно-політичного партнерства, що враховують динаміку сучасних загроз. На окрему увагу заслуговує дослідження ролі країн Балто-Чорноморського регіону у глобальних безпекових процесах, їхня взаємодія з НАТО та ЄС, а також перспективи інтеграції України в ці структури. Подальший науковий пошук має також зосередитися на вивченні впливу гібридних загроз на регіональну безпеку та розробленні механізмів протидії їм.

Отже, розвиток воєнно-політичної співпраці між країнами регіону є не лише актуальним, а й стратегічно необхідним кроком для забезпечення стабільності та безпеки Східної Європи в умовах сучасних геополітичних реалій.

Література:

1. Інститут Євроатлантичного співробітництва. Безпека Східного партнерства: які перспективи відкриті для України. *Європейська правда*. 2021. 5 березня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/03/5/7120304/> (дата звернення: 18.04.2024).
2. Керимоглу Д. На шляху до Балто-Чорноморського союзу: Міжмор'я як життєздатна модель для Східної Європи. *Хвиля*. 2023. 6 листопада. URL: <https://hvylya.net/uk/analytics/282257-na-puti-k-balto-chernomorskomu-soyuzu> (дата звернення: 05.01.2024).
3. Майданюк В. 5 причин створити Міжмор'я вже сьогодні. *Intermarium*. 2022. 28 серпня. URL: <https://intermarium.in.ua/2022/08/28/5-prychyn-stvoryty-mizh-mor-ia-vzhe-sohodni/> (дата звернення: 10.03.2024).
4. Обриси Міжмор'я: зрив формування «Континентального блоку» виводить Україну в центр творення можливої нової міждержавної спільноти. *Галичина*. 2022. 16 травня. URL: <https://galychyna.if.ua/analytic/obrisi-mizh-mor-ya-zriv-formuvannya-kontynentalnogo-bloku-vivodit-ukrayinu-v-tsentr-tvorenniya-mozhlyvoyi-novoyi-mizhderzhavnoyi-spilnoti/> (дата звернення: 18.04.2024).
5. Українці на варті країн Міжмор'я: від теорії до практики. *Бастіон*. 2023. 26 серпня. URL: https://bastion.tv/ukrayinci-na-varti-krayin-mizhmorya-vid-teoriyi-do-praktiki_n57240#google_vignette (дата звернення: 22.03.2024).
6. Europe's Closing Borders. *WSJ*. URL: <https://www.wsj.com/articles/europes-closing-borders-1452212006> (дата звернення: 10.09.2024).
7. Goble P. From East-West to North-South: Moscow's Actions in Ukraine Reignite Talk of a Baltic-Black Sea Union. *Eurasia Daily Monitor*. 2014. Volume 11. Issue 178. URL: <https://jamestown.org/program/from-east-west-to-north-south-moscows-actions-in-ukraine-reignite-talk-of-a-baltic-black-sea-union/> (дата звернення: 24.12.2021).
8. Izdebski A. W drodze Międzymorza. Od Piłsudskiego do Moczulskiego. Kraków: Towarzystwo "Pomost", 1999. 25 s.

9. Miedzymorze – podstawa kompromisu historiografii narodowych Ukrainy i Polski. URL: <http://polonews.in.ua/aktualnosci/polityka/miedzymorze-podstaw-kompromisu-historiografii-narodowych-ukrainy-i-polski.html> (дата звернення: 18.11.2023).
10. Nowak A. Błyskotliwaana lizaprof. Andrzeja Nowaka: Rasa panów uropejskich chcenasleczyć – z majątków, z samodzielności, z kultury. *W Polityce.pl*. 2021. URL: <https://wpolityce.pl/swiat/541754-rasa-panow-europejskich-chce-nas-leczyc-z-majatkow> (дата звернення: 18.11.2023).
11. Urbanczyk M. Idea ULB (Ukraina-Litwa-Białorus) w myśli Jerzego Giedroycia i Juliusza Mieroszewskiego. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. URL: https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/66136/19_Michal_Urbanczyk.pdf (дата звернення: 25.11.2024).

References:

1. Instytut Yevroatlantychnoho spivrobotnytstva. Bezpeka Skhidnoho partnerstva: yaki perspektyvy vidkryti dla Ukrainy [Institute of Euro-Atlantic Cooperation. Security of the Eastern Partnership: what prospects are open for Ukraine]. *Yevropeiska pravda*. 2021. 5 bereznia. Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/03/5/7120304/> [in Ukrainian].
2. Kerymohlu, D. (2023). Na shliakhu do Balto-Chornomorskoho soiuzu: Mizhmoria yak zhyttiezdatna model dla Skhidnoi Yevropy [Towards the Baltic-Black Sea Union: The Mediterranean as a Viable Model for Eastern Europe]. *Khvyliya*. 6 lystopada. Retrieved from <https://hvylya.net/uk/analytics/282257-na-puti-k-balto-chernomorskomu-soyuzu> [in Ukrainian].
3. Maidanuk, V. (2022). 5 prychyn stvoryty Mizhmoria vzhe sohodni [5 reasons to create Intersea today]. *Intermarium*. 28 serpnia. Retrieved from <https://intermarium.in.ua/2022/08/28/5-prychyn-stvoryty-mizhmoria-vzhe-sohodni/> [in Ukrainian].
4. Obrysy Mizhmoria: zryv formuvannia “Kontynentalnoho bloku” vyvodyt Ukrainu v tsentr tvorennia mozhyvoi novoi mizhderzhavnoi spilnoty [Outlines of the Mediterranean: the failure of the formation of the “Continental Bloc” brings Ukraine to the center of the creation of a possible new interstate community]. *Halychyna*. 2022. 16 travnia. Retrieved from <https://galychyna.if.ua/analytic/obrysi-mizhmorya-zriv-formuvannya-kontynentalnogo-bloku-vivodit-ukrayinu-v-tsentrv-tvorennya-mozhlyvoyi-novoyi-mizhderzhavnoyi-spilnoti/> [in Ukrainian].
5. Ukraintsi na varti krain Mizhmoria: vid teorii do praktyky [Ukrainians on guard of the Mediterranean countries: from theory to practice]. *Bastion*. 2023. August 26. Retrieved from https://bastion.tv/ukrayinci-na-varti-krajin-mizhmorya-vid-teorii-do-praktiki_n57240#google_vignette [in Ukrainian].
6. Europe’s Closing Borders. *WSJ*. Retrieved from <https://www.wsj.com/articles/europes-closing-borders-1452212006> [in English].
7. Goble, P. (2014). From East-West to North-South: Moscow’s Actions in Ukraine Reignite Talk of a Baltic – Black Sea Union. *Eurasia Daily Monitor*. Volume 11. Issue 178. Retrieved from <https://jamestown.org/program/from-east-west-to-north-south-moscows-actions-in-ukraine-reignite-talk-of-a-baltic-black-sea-union/> [in English].
8. Izdebski, A. (1999). W drodze do Międzymorza. Od Piłsudskiego do Moczulskiego [On the way to Intermarium. From Piłsudski to Moczulski]. Kraków: Towarzystwo “Pomost”, 25 p. [in Polish].
9. Miedzymorze – podstawa kompromisu historiografii narodowych Ukrainy i Polski [Intermarium – the basis of compromise of the national historiographies of Ukraine and Poland]. Retrieved from <http://polonews.in.ua/aktualnosci/polityka/miedzymorze-podstaw-kompromisu-historiografii-narodowych-ukrainy-i-polski.html> [in Polish].
10. Nowak, A. (2023). Błyskotliwaana lizaprof. Andrzeja Nowaka: Rasa panów uropejskich chcenasleczyć – z majątków, z samodzielności, z kultury [Brilliant essay by professor Andrzej Nowak: The European master race wants to cure – from wealth, independence, culture]. *W Polityce.pl*. 2021. Retrieved from <https://wpolityce.pl/swiat/541754-rasa-panow-europejskich-chce-nas-leczyc-z-majatkow> [in Polish].
11. Urbanczyk, M. Idea ULB (Ukraine-Lithuania-Belarus) in the Thought of Jerzy Giedroyc and Juliusz Mieroszewski [Idea ULB (Ukraine-Lithuania-Belarus) in the Thought of Jerzy Giedroyc and Juliusz Mieroszewski]. Adam Mickiewicz University in Poznań. Retrieved from https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/66136/19_Michal_Urbanczyk.pdf [in Polish].

Vasyl Klymonchuk, Mykhailo Moskalyuk. Formation of the Baltic-Black Sea Defense Union: Strategic Perspectives and Challenges

The article examines the security challenges and prospects for military-political cooperation among the countries of Central and Eastern Europe in the context of growing threats on NATO's and the European Union's eastern flank. It analyzes the geopolitical factors influencing regional stability, including the consequences of Russian aggression, the transformation of the international security architecture, and shifts in the foreign policy priorities of leading global powers. Special attention is given to historical concepts of regional integration initiatives, including the idea of the Baltic-Black Sea Alliance, as well as contemporary defense cooperation formats such as the Lublin Triangle, the Quadriga, and other mechanisms of collaboration.

The study explores Ukraine's role as a key element of regional security and its potential in shaping new defense alliances. It highlights the importance of developing the military-industrial complex, coordinating defense strategies, and advancing diplomatic initiatives to establish an effective system of collective security. The article also considers the prospects for expanding defense partnerships involving the Baltic states, Poland, Romania, Finland, and other countries, as well as the potential impact of geopolitical transformations on the resilience of a future military alliance.

The article proposes strategic approaches to forming a regional defense alliance, emphasizing the need for adaptation to emerging challenges such as hybrid threats, cyber warfare, and energy security. The study is based on an analysis of current trends in international politics, military cooperation, and potential scenarios for the development of Europe's security landscape.

Key words: Regional security, military-political cooperation, Intermarium concept, energy independence, Central and Eastern Europe, Baltic-Black Sea Alliance, NATO, defense alliance, military-industrial cooperation, international security initiatives, geopolitical challenges, hybrid threats.

Відомості про авторів:

Климончук Василь – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Москалюк Михайло – кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.